

פנינים יקרים, רעיונות מכריקים, סיפורים נפלאים,
מהודך שיעורי הרב הגאון המשפיע,
פה מפיק מרגליות
רבי מאיר צוויבל שליט"א
מחבר ספרי נר המאיר

פניני המאיר

'זאת חוקת התורה וגו' ויקחו אליך פרה
אדומה תמימה וגו' (במדבר יט ב).

במסכת חולין (יא.) יליף הגמרא
דאזלינן אחר הרוב מפרה אדומה,
דבמעשה הפרה כתיב (במדבר יט ג-ה)
'ושחט ושרף', וכשם ששחיטתו
כשהוא שלם כך שריפתו כשהוא
שלם, וכיון ששורפין אותו בשלימותו
הרי אי אפשר לבדקו מטריפות, אלא
מכאן דאזלינן אחר הרוב וסמכינן
ארוכא דעלמא שרוב בהמות כשרות
הן. עיי"ש. והקשו המפרשים התם,
דבתרגום יונתן כתב (במדבר יט ג) גבי
פרה שעשה משה במדבר שבדקוהו
מ"ח טריפות, ומדוע לא סמכו ארוכ.

ונראה לתרץ, דהנה מתאמרא בשם
הרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב זי"ע
שאמרו מדוע נודרים צדקה עבור
החולה שיתרפא לזכות רבי מאיר בעל
הנס דייקא, כי הנה חז"ל אמרו (קידושין
עא:): 'רוב גוססים למיתה', ואם כן
החולה שהוא מוטל על מיטתו גוסס
כמעט שאין לו תקווה, כי טבע העולם
הוא שהולך למות, וצריך לישועה
למעלה מדרך הטבע, מה שאין כן
לרבי מאיר הסובר דחוששין למעוטי
(יבמות קט:), נמצא שלא אפסה תקוותו,
כי יתכן מאוד שישאר לחיות, שהרי
ישנם מייעוץ הנשאר בחיים, ושמה
יהיה הוא ביניהם. לפיכך נודרים
צדקה לזכותו של רבי מאיר לעורר
למעלה את זכותו ושיטתו שפסק
'חוששין למיעוטא', וכפי פסק התורה
הקדושה כן יתהפך הטבע ויוכל
החולה להרפא.

ובזה פירש בדברי תורה (מהדורא א טז)
את דרשת חז"ל על הפסוק (משלי יב
כה): 'דאגה בלב איש ישחנה', 'חד אמר
ישחנה לאחרים' (יומא עה:), דהיינו,
שאם יש לו לאדם דאגה מחולה
המוטל בביתו, עצתו יעוצה שישחנה

מאמר המאיר

הטהרה בשבת פרה הוא הכנה לד' כוסות של ליל הסדר

האמורא רבי יונה על שם
שהיה זהיר בעריות

סימן לפרשיות בד' כוסות

ונראה לבאר בהקדם דברי הירושלמי במסכת
שבת (פ"ח ה"א), דבעי התם אם יוצאין מצות
ארבע כוסות ביין
מבושל, ופשטו: 'רבי
יונה אמר יוצאין ביין
מבושל, רבי יונה
לדעתיה, דרבי יונה
שתי ארבעתי כסיי
דלילי פיסחא וחזק
רישיה עד עצרתא'.
ע"כ. וצריך ביאור, מהו
כדעתיה דרבי יונה, גם
צריך להבין מה ענין
המשך הגמרא לזה.

ויש לומר על פי
מה ששמעתי בשם
הקדמונים שברוב
המקומות שבש"ס
שמוזכר בהם מימרא
על עריות הוא בשם
רבי יונה, וטעם הדבר
לפי שהיונה מטבעה
זהירה בעריות, כמו
שאמרו ז"ל (עירובין

ק) שאילולא ניתנה תורה היינו למדים עריות
מיונה, והתנא רבי יונה נקרא בשם זה משום
שהיה לו המהות של היונה, והיה מצויין ביותר
בזהירות מעריות, על כן באים רוב המימרות
בענינים אלו משמו.

איתא בירושלמי מסכת מגילה (פ"ג ה"ה): 'אין
מפסיקין בין פורים לפרה, רבי לוי בשם רבי
חמא בר חנינא, אין
מפסיקין בין פרה
להחודש, אמר רבי
לוי, סימניהון דאילין
פרשתא: 'בין הכוסות
הללו אם רצה לשתות
ישתה, בין השלישי
לרביעי לא ישתה'.
פירוש, דארבע
הכוסות של ליל
הסדר הם סימן לד'
פרשיות, דכמו שבין
כוס ראשונה לשניה
ושניה לשלישית
אפשר להפסיק, כן
בין שקלים לזכור ובין
זכור לפרה פעמים
שיש הפסקה ביניהם,
מה שאין כן בין
פרה שהיא הקריאה
השלישית שבד'
פרשיות, להחודש

שהיא הקריאה הרביעית, אין מפסיקין, כמו
שאין מפסיקין בין כוס שלישית לרביעית. ויש
להבין מה הקשר בין ארבע פרשיות לד' כוסות
שביליל הסדר.

זאגט די הייליגע גמרא

מסופר על הגאון רבי חיים מבריסק
זצ"ל שראה פעם כמה אברכים
שיושבים ולומדים בקרירות ובקלות
ראש, באופן שאינו מכבדים את התורה,
נזדעזע ר' חיים וגער בהם: 'אזוי
לערנט מען?! אזוי לערנט מען?! צריך
לדעת שלומדים את התורה הקדושה!
וכשאומרים 'אמר אביי' צריך לדעת
זאת! וצריך להקדים ולומר בפה: 'זאגט
די הייליגע גמרא'...

והנה התורה הקדושה היא סם,
'למיימינים בה סמא דחיי, למשמאילים
בה סמא דמותא' (שבת פח:), וזהו שתיקן
הפייטן: 'לטהר טמאים לטמא טהורים',
דהיינו שהתורה הקדושה יש בה את
שתי הכוחות, סמא דחיי וסמא דמותא,
ובמה תלוי דבר זה, 'באומר קדוש',
דהיינו אם מקדים ואמר 'זאגט די
הייליגע גמרא' או לא.

פניי המאיר

ל'אחרים', דהיינו רבי מאיר הנקרא 'אחרים', כלומר שידור צדקה בעבורו ובזכות זה יתרפא, כי הוא חייש למיעוטא. עכתודה"ק.

ועל פי זה יומתק מאוד הטעם שמזכירים את החולה בשם אמו דייקא, כי הנה במסכת חולין (א) הוכיחה הגמרא שהולכים אחר הרוב, וממה שנאמר (שמות כא טו) 'מכה אביו ואמו מות יומת', ולכאורה קשה כיצד אפשר להרגו? 'דלמא לאו אביו הוא?', אלא וודאי שהולכים אחר הרוב. עיי"ש. והנה אם יזכירו את החולה בשם אביו, תתעורר קושיית הגמרא, 'דלמא לאו אביו הוא', ויתורץ שהולכים אחר הרוב, וממילא יסובב מזה שלא יוכל להרפא, כי 'רוב גוססים למיתה'. לכן מזכירים אותו דווקא בשם אמו ולא בשם אביו כדי שלא יוזכר עליו דין זה שהולכים אחר הרוב, ואז יהיה תקווה למכתו כשיטת רבי מאיר דחייש למיעוטא.

והנה באמת יש לדקדק במנהג זה, מדוע נודדים צדקה לטובת רבי מאיר בעל הנס, הלא הוא אשר אמר (גדרים ט) שמי שאינו נודד כלל נדרים עדיף טפי ממי שנודד ומקיים את נדרו, והיאך עושים לזכותו דבר שהוא היפך משיטתו. אמנם יש לתרץ בתרי אנפין: האחד, דשאני בעת צרה שבו אפילו רבי מאיר מודה שמותר לאדם לידור נדר על מנת שיושע בזכותו. השנית, שיש להפך הגירסא כגירסת הירושלמי (גדרים פ"א ה"א), שרבי יהודה הוא זה שאמר 'טוב מזה ומזה שאינו נודד כל עיקר', ואילו רבי מאיר סובר 'טוב מזה ומזה נודד ומשלם'.

ובזה אפשר לפרש פרק אחד בתהלים (קטז יב-יט) כמין חומר: 'מה אשיב לה' כל תגמולוהי עלי, כוס ישועות אשא', כלומר, מה אני עושה כאשר אני נצרך לישועה, כגון שיש לי חולה בתוך ביתי, 'ובשם ה' אקרא, נדרי לה' אשלם נגדה נא לכל עמו', הריני נודד צדקה לזכות רבי מאיר בעל הנס, וקורא בשם ה' ומבקש 'אלקא דמאיר ענני'. ואם תאמר, היתכן לנודד נדר, הלא רבי מאיר סבירא ליה שעדיף לא לידור כלל אפילו אם משלם נדרו לבסוף, לזה אומר הטעם מחמת ש'יקר בעיני ה' המוות לחסידיו', שקשה בעיני ה' מיתת חסידיו, ואפילו הרשעים אין הקב"ה חפץ במיתתו, וממילא בעת צרה כזו שהחולה מוטל על ערש דוי,

מאמר המאיר

שתיית יין רק למי שתיקן את בחינת הסוטה

ועל פי זה נראה לבאר מה ראה נח להתחיל בנטיעת כרם מיד לאחר המבול, כי הנה דור המבול קלקלו אורחותיהם, והיה נח בבחינת 'רואה סוטה בקלקולה', לפיכך אחר שנתקן העולם על ידי המבול, נטע כרם לעשות יין.

ובזה נראה לבאר הירושלמי הנ"ל, דרבי יונה פסק שיוצאין ביין מבושל 'כדעתיה', דהוא היה נזהר ביותר בעניני עריות על כן פסק לרבים שישתו יין מבושל, שאינו משכר כל כך, בכדי שלא יבואו לקלקול ח"ו. אמנם הוא לעצמו, כיון שהיה גדור היטב במדה זו ועשה תיקון בדבר, שפיר היה יכול לשתות יין, ולכן שתה יין חזק כל כך עד שהיה צריך לחגור את ראשו מפסח עד עצרת.

ריח הבשמים מחזק את האדם שיוכל לעמוד בנסיון של 'לא תחמוד'

והנה, האבן עזרא בפרשת יתרו הקשה, היאך אפשר לצוות על האדם 'לא תחמוד', הלא זהו דבר התלוי בלב, עיי"ש מה שתירץ. והרה"ק רבי

והנה בספר 'זכרון איש חיל' להגה"ח ר' ליפא שווארטץ ז"ל מספר שפעם אחת הביא הראב"ד הגאון רבי פנחס עפשטיין צ"ל לבית המדרש תיקון ויין אחר התפילה, והיה שרוי בשמחה גדולה, והמתפללים המה ראו כן תמהו, כי לא ידעו על יארציט שיש לו ביום זה, או שמחה השרויה במעונו. עד שאחד המתפללים ניגש ושאל: 'לתיקון מה זו עושה? האם יש למרן יארציט היום?', השיב הגר"פ ואמר: 'לא, אין לי שום יארציט, אלא שהיום סיימתי לכתוב את הספר 'מנחת חריבה' על מסכת סוטה, וחז"ל אמרו (סוטה ב) 'הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין, וכיון שזכיתי 'לתקן' את הסוטה ולכתוב חיבור עליה, לכן הבאתי תיקון ויין, מדה כנגד מדה'. ע"כ המעשה. וכיוצא בזה שמעתי משמו של ר' ליפא ז"ל שרבי פנחס הרבה לשתות יין בפורים וביאר הנהגתו בטעם זה, כיון שעשה 'תיקון' לבחינת הסוטה.

שתי הנהגות בריבוי תוארי הכבוד

הנה מכת ריבוי התוארים, שהתחזקה מאוד בזמנינו כבר החל להשתרש לפני כמה מאות שנה, וגדולי הדורות הרבו לצוות על זה ולמחות נגד המנהג שגורם בזיון לתורה ולומדיה, וכבר כתב על זה החיד"א בספר **ברית עולם** ח"ל: 'ומי שיש לו לב יתעורר בדופי גנות בקשת התוארים, וסר"ח העודף להקפיד אם לא יתארוהו בתוארים גדולים, ויתבונן כי בדור יתום אינו ראוי לשליש ולרביעי, ומה יענה ליום פקודה, וכדי בזיון וקצף'. וכיוצא בזה השיב בתשובה (חיים שאל סימן עו) לאחד ששאלו אודות קיום צוואה של גדול אחד שצוה שלא יאמרו עליו שום תואר לאחר פטירתו, והקדים לו החיד"א מילים כדרבנות על ריבוי תוארי הכבוד: 'ועל זה ידוע כל הדוים המקבלים כבוד ההמון שמכבדים אותו כאילו הוא גברא רבא ואינו אפילו זוטא, והירא לנפשו כי על הכל יתן דין וחשבון, חייב לומר בפירוש כי אינו ראוי לכבוד הזה, ובזה יפטר מעונש מתעטף בטלית שאינו שלו'.

ובענין זה מסופר על מרן **החתם סופר** זי"ע שלא היה קורא את התוארים שכתבו עליו במכתבים, פעם אחת שינה ממנהגו וקרא את התוארים שנכתבו עליו ופרץ בבכי מה, באותו רגע נכנס לחדרו ק"ז הגה"ק **הקול אריה** צ"ל ותמה לפרש הבכיה, כאשר הבחין בו החתם סופר הראה לו את המכתב ואמר לו בכאב: 'ראה מה כותבים עלי, ובאמת הייתי צריך להגיע למדרגות אלו שכותבים עלי, ואיך לא אבכה בידעי שלא הגעתי אפילו לקצה קצהו', אמר הקול אריה: 'הלא אנשים כותבים כך...', שאלו החתם סופר: 'האם יש אמת בדבריהם?', ענה הקול אריה: 'אכן...', ונחה דעתו של החתם סופר ופסק מלבכות.

אמנם לעומת זאת מצינו לצדיקים שנהגו להפך, וכפי שסיפר ק"ז הגה"ק **הקול אריה** צ"ל (תולדות קול ארי דף עג) על גדול אחד שהיה נוהג לקרות ולעיין היטב בתוארים שכתבו עליו שולחי המכתבים והיה הדבר נראה כמתמיה, ופעם אחת שאלו תלמיד אחד מדוע הוא נוהג לעשות כן, והשיב לו שהוא קורא אותם במכוון, בכדי שיראה איך העולם משבחים ומפארים אותו ומחזיקים אותו לבעל מדרגה, ועל ידי זה יתבייש לעבור עבירה.

הרי לנו שתי הנהגות סותרות בענין התוארים, דמוח גיסא היו צדיקים שהקפידו שלא לקרוא את התוארים והצטערו על מה שכתבו עליהם, ומאידך גיסא היו צדיקים שקראו בהם דווקא ושאומו מזה חזיקו לעבודת ה', ומסתמא כל אחד נהג כן לפי מה שהכיר בתכונות נפשו. ויש לרמוז זה בלשון הפייטן: 'לטהר טמאים לטמא טהורים, באומר קדוש', דהיינו שענין זה שאומרים להם 'קדוש', הוא למקצת צדיקים בבחינת 'לטהר טמאים', ששולחים מזה מוסר השכל וחזיקו לעבודת הבורא לטהר מעוונות, ולצדיקים אחרים הוא בבחינת 'לטהר טהורים', שמזיק להם הדבר ולא ניחא להו בזה.

פניי המאיר

בהא לא גזר רבי מאיר, וגם הוא מודה שמותר לידור אז לזכותו, וגם הרי אמרו חז"ל 'רוב גוססין למיתה' ודבר קשה הוא להפך את הטבע, לכן אני נודר לצדקה עבור רבי מאיר בעל הנס כי הוא חייש למיעוטא, ואני רוצה לעורר את זכותו ושיטתו כדי שיוכל החולה להתרפא אף בדרך הטבע, שהרי ישנם מיעוט גוססים שמתרפאים.

ומטעם זה, כאשר אני מתפלל לפני ה' 'אנא ה' כי אני עבדך', אני מתפלל בשם האב, אלא 'אני עבדך בן אמתך', בשם האם, כדי שלא להזדקק לדין זה דאזלינן בתר רובא, שאז יורע מזל הגוסס מצד 'רוב גוססים למיתה'. וכיון שאני נוהג כך, הריני בטוח בחסד ה' שיעלה רפואה למכה וישלח לי ישועה, ואז 'לך אזבח זבח תודה ובשם ה' אקרא, נדרי לה' אשלם נגדה לכל עמו', שאשלם את נדרי שנדרתי בעת צרה.

ומוסיף לאמר, דבאמת אפשר לתרץ בענין אחר הקושיא הנ"ל היאך עושים היפך דעת רבי מאיר ונודרים לזכותו מה דלא ניחא ליה כלל, 'בחצרות בית ה' בתוככי ירושלים הללויה', שבירושלמי מהופך הגירסא, ושם איתא שרבי יהודה הוא זה שאמר 'טוב מזה ומזה שאינו נודר כל עיקר', ואילו רבי מאיר באמת סובר שהנודר ומקיים עדיף מכולם, וממילא ניחא כי עושים הכל לפי שיטת רבי מאיר אליבא דהירושלמי.

והנה כתבו בספה"ק (ע"י אמרי אמת להרה"ק ר' יהודה ליב איגר ז"ל) דפר"ה אותיות רפ"ה, שמשפיע רפואות לעולם, עיי"ש. ובוזה ניחא לתרץ מדוע בדקו את הפרה שעשה משה במדבר, דכיון שמן הפרה נמשך השפעה של רפואה לא רצו למיסמך ארובא בכדי להעמיד לדורות שגם הגוסס שמצד הרוב עומד למיתה, יוכל לזכות לרפואה לפי שיטת רבי מאיר שחושש למיעוטא, וזה שהביא רש"י בשם רבי משה הדרשן: 'תבוא אמו וכו', רצה לרמוז בזה דמזכירין את החולה רק בשם האם דלא ליזיל בתר רובא.

מאמר המאיר

בין ארור המן לברוך מרדכי, דהנה בסעודת אחשוורוש פגמו ישראל בענין העריות, שהרי כל עיקר הסעודה של אחשוורוש היתה בכדי להכשילם בעבירה, כמו שאמרו ז"ל (שם ב'): 'שניהם לדבר עבירה נתכוונו', וכיון שעשו ישראל תשובה ותיקנו ענין זה בשלימות, שפיר יכולים לשתות יין ואינם צריכים להזיר את עצמן, ולכן תיקנו חז"ל שחייב אדם לבסומי בפורייה בכדי להראות את טעם הנס, דהוא משום שעשו ישראל תשובה. ומטעם זה באה הישועה על ידי מרדכי ואסתר דווקא, כי שמם מורה על ענין הבשמים, דמרדכי מן התורה 'מר דרור', ואסתר היא הדסה, ולהורות שבזכות תיקון הפגם של העריות באה הישועה לכלל ישראל.

ישראל נטהרין בשבת פרה בכדי שיוכלו לשתות ארבע כוסות בליל הסדר

ובזה יובן היטב מה דאמרו חז"ל בירושלמי (מעשר שני פ"ד ה"ה): 'יש שותה יין וטוב לו, יש שותה יין ורע לו, תלמיד חכם שותה וטוב לו, עם הארץ שותה ורע לו', וכן אמרו (יומא ע"א): 'הרצה לנסך על גבי המזבח ימלא גרונם של תלמידי חכמים יין', דמשמע שהיין טוב הוא לתלמיד חכם, ולכאורה קשה, הלא היין מביא קלקול לעולם,

פנחס מקאריץ זי"ע תירץ באופן אחר, דהנה איתא במסכת שבת (פ"ה): 'כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקדוש ברוך הוא נתמלא כל העולם כולו בשמים, וכיון שמדיבור ראשון נתמלא, דיבור שני להיכן הלך, הוציא הקדוש ברוך הוא רוח מאוצרותיו והיה מעביר ראשון ראשון, והנה לפי זה נמצא שהבשמים של הדיבור האחרון 'לא תחמוד' לא עברו ונשארו בעולם, וריח זה השתרש בכל הברואים ומכח זה הריח יכולים להתגבר גם בדבר זה התלוי בלב ולא לחמוד את אשר לרעהו. עכדה"ק.

ובזה אפשר ליתן טעמא במילתא למנהג העולם להריח בשמים קודם שמקדשין על היין, דכיון שבאים לשתות יין שהוא גורם לעריות, על כן מקדימים להריח בשמים לעורר זה הריח של הדיבור 'לא תחמוד' ולהתגבר על היצר המסיתו לחמוד את אשת רעהו או שאר מילי דעבירה, ורק אחר כך יכולים לקדש על הכוס. ומטעם זה נמי מריחין בשמים בהבדלה, כיון שבאה גם כן על הכוס.

ישראל זכו לנס בימי אחשוורוש בזכות שתקנו את ענין הסוטה

ובזה יומתק מאוד מה דאמרו בגמרא (ט): 'מיחייב איניש לבסומי בפורייה עד דלא ידע

תפילה מתוך הכתוב סגולה לטהרת המחשבה

ראיתי מובא מש"ב הרה"ח ר' דוד צוויבל ז"ל שסיפר מה ששמע כמה פעמים מרבו הגאון רבי שמואל ענגיל זצ"ל שבהיותו ילד קרא לו פעם הרה"ק בעל הדברי חיים מצאנז זי"ע ואמר לו בזה הלשון: 'בחור'! אומר לך עתה שלש הנהגות שתתנהג בהם משך כל ימי חיך, האחת, שלא תלמד לימודי חול אפילו בלשון אידיש, השניה, שתקפיד להתפלל אך ורק מתוך הסידור, והשלישית, שתשמע לקול אמו, כי שלמה המלך ע"ה זכה להיות מלך ישראל בזכות ששמע לקול אמו'. והעיד ש"ב הנ"ל שאכן מעולם לא ראה את רבו שהוא מתפלל בעל פה, אלא תמיד היה מתפלל אך ורק מתוך הכתוב. והוסיף, שכאשר סיפר רבו להרה"ק משינאווא זי"ע על הציווים שקיבל מאביו, נענה הרה"ק משינאווא ואמר לו שלהתפלל מתוך הסידור הוא סגולה להעביר מחשבות רעות, ומרומז כן בפסוק (אסתר ט כה): 'ובבואה לפני המלך אמר עם הספר ישוב מחשבתו הרעה', דהיינו שהתפילה שמתפללים מתוך הספר מסוגל לדחות ולהשיב את כל המחשבות הרעות היוצאות בראשו.

וסיפר ש"ב עובדא שהיתה אצל הסבא מקעלם, הגה"צ רבי שמחה זיסל זצ"ל, שבאחד הימים ראו התלמידים לפני שמונה עשרה שהוא קם ממקומו והולך למערב בית המדרש אצל אחד מן השולחנות, פותח שם ספר לזמן קצר, וחוזר מיד למקומו בכותל המזרח, המה ראו כן תמהו, שלא הורגלו לראות אצלו כך שיסתובב באמצע התפילה, לאחר מכן נתברר להם שהוא קיבל על עצמו להתפלל מתוך הסידור דייקא, ובסידור שהתפלל בו באותו יום היה הדף קרוע וחסרו כמה תיבות, על כן הלך למערב לחפש סידור אחר לומר בו אותם תיבות מתוך הכתוב. ע"כ.

ונראה לרמוז בדברי רש"י ז"ל בפרשת פרה (במדבר י"ט ב), לפי שהשטן ואומות העולם מוניין את ישראל לאמר 'מה מצוה הזאת ומה טעם יש בה', דהיינו שתמהים על עבודת התפלה ושואלים, מה טעם יש בה בהתפלה הלא המחשבות של אדם משוטטות בכל מקום, ועל זה אומרים להם 'גזירה היא 'מלפני' ואין לך רשות להרהר אחריה', שגזירה היא שכאשר קוראים 'מלפנים' בספר, פועל זה ש'אין לך רשות להרהר' מחשבות שאינן טהורות.

מאמר המאיר

וכל הנותן עינו בכוסו עריות כולן דומות עליו כמישור' (יומא עה). אמנם לדברינו יונעם, כי התלמיד חכם העוסק בתורה מתקן בזה את איסור העריות, כדאיתא ברמב"ם (איסור"ב פרק כב הכ"א) שאין מחשבת עריות מתגברת אלא בלב הפנוי מן החכמה, לפיכך שפיר הוא יכול לשתות יין וטובה היא לו.

ובזה יבואר כמין חומר הירושלמי הנ"ל שנתן סימן לדין זה שאין מפסיקין בין פרה לחודש בד' כוסות של פסח, דהא בהא תליא, דמהאי טעמא אסור להפסיק בין פרשיות אלו, לפי שצריך להתקדש ולהטהר מן העבירה סמוך ונראה לחודש ניסן ולחג הפסח שבו אנו מצווין לשתות ארבע כוסות של יין.

חזר בתשובה בזכות ברכת 'צפרא טבא'

מסופר מעשה פלא שאירע בארץ ישראל, באברך אחד שהיה נוהג לנסוע בכל בוקר עם ה'באס' ממקום מגוריו לעבר הכולל שבו למד, כל יום נסע בשעה קבועה עם נהג קבוע וכמעט מעולם לא קרה שאיחר, מנהג יפה היה לו לאותו אברך שהיה מקדים שלום לכל אדם, וכן היה נוהג גם עם מנהיג הבאס, בכל יום ויום בעלותו על ה'באס' ברכו 'צפרא טבא', ועל אף שהלה, לא היה שומר תורה ומצוות, והיה מתעלם ממנו, עם כל זאת לא הפסיק ממנהגו והמשיך לברכו תמיד בכל יום.

פעם אחת כאשר בירך את מנהיג הבאס בבוקר כמנהגו, פנה אליו ואמר לו בתקיפות: 'שמע נא, איני חבר שלך, אני מבקש ממך שתפסיק לומר לי 'בוקר טוב'.... אך האברך הלז לא נבהל וגם למחרת בירכו כדרכו, והלה כעס וצעק עליו: 'דע לך אני מתכוון באמת! אם לא תפסיק לברכנו תקבל מכות!'. אולם האברך, שהבין מסתמא שתחת מעטה הכעס מסתתר רצון עז להכרה ולתשומת לב, התעלם כליל מכל האיומים והמשיך לברכו בחמימות כמנהגו מדי יום ביומו בעוד מנהיג הבאס מתעלם ממנו במכוון.

יום אחד בשעה שישב בהיכל הכולל הבחין פתאום האברך במנהיג הבאס העומד מחוץ לבית המדרש ומתבונן בו מבעד לחלון, הוא נבהל מאוד וחשב לעצמו שעתה הגיע עת הפירעון ומסתמא הגיע לקיים את הבטחותיו ולהטעימו מנחת זרועו, אולם כעבור שעה קלה סר מן החלון והסתלק משם. למחרת שוב הגיע להשקיף מן החלון, כעבור זמן מה הגיע אחד מן הלומדים אל האברך ואמר לו שמאן דהוא מחכה לו בחוץ, בלב חרד יצא האברך החוצה אך למרבית הפלא רץ לקראתו בשמחה וחיבקו ונשקו באהבה רבה, 'דע לך אברך' אמר לו מנהיג הבאס 'ניצחת אותי! וסיפר לו, שמאז שהתחיל לנסוע עמו ולברכו התחילו לעלות בקרבו הרהורי תשובה, הוא ראה איך שהחרדים מתנהגים בנימוס ובכבוד לכל אחד, לעומת השאר שכל אחד עסוק בענייניו ואינו פנוי להסתכל על השני, והדבר עשה עליו רושם כביר, הוא התחיל לחשוב שגם הוא רוצה להיות כמוהו ולחזור בתשובה, אך היצר הרע לא הניחו ומשך אותו בכח לצד השני.

'מלחמה כבדה התחוללה בקרב' שיתף מנהיג הבאס, 'ההרגשתי שאני נקרע בין שני הצדדים, רציתי להפסיק את ייסורי הנפש הללו ולכן הזהרתיך שתפסיק לברכני, כך חשבתי שאוכל להסיח את דעתי מכל הענין ולהמשיך בחיי, אך אתה התעקשת ולא הנחת לי ולכן גברה בלבי ההחלטה לחזור בתשובה, אך היצר המשיך עדיין להסיטנו ולטעון שמי יאמר שכל החרדים מתנהגים כמותך, שמא אתה יוצא מן הכלל, לפיכך באתי אליך אל הכולל להסתכל כיצד מתנהגים שאר האנשים הנראים כמותך, והנה פגשתי אנשים עם מידות טובות, שאוהבים זה את זה, ועוזרים ומסייעים זה לזה, עתה כבר לא נשאר לי שום ספק ובאתי לבשרך שניצחתני, ובזכותך אני עומד לחזור בתשובה ולהפוך אורחותי לשמור תורה ומצוות במלואם'. ע"כ המעשה.

ויש להמליץ על זה: 'מי יתן טהור מטמא - לא אחד', דהיינו שלא פעם אחת תברכו בברכת 'צפרא טבא', אלא כל יום ויום תעשה כן, וזה יגרום ליתן טהור מטמא ולהחזיר נפשות לאבינו שבשמים.

מאמר השבת

ענין העמידה בעת קבלת שבת

'שיר המעלות הנה ברכו את ה' כל עבדי ה' העומדים בבית ה' בלילות וגו' (תהלים קלז).

י"ל בטעמא דמילתא שאומרים מזמור זה בשבת (רמ"א סימן רצ"ב).

נראה לומר על פי מה דאיתא בספרים הק' ובפרט בספרי המקובלים שיש לעמוד בעת קבלת שבת לקבל את השבת דווקא בעמידה, ובבאר היטב (סימן רסב סק"ה) נתן גם טעם פשוט לדבר, שצריך לעשות דוגמא כמו שעומד לקבל פני אדם גדול, וכ"פ במשנה ברורה שם סק"י להלכה, עיי"ש.

וזה מרומז במזמור הנ"ל: 'הנה ברכו את ה' כל עבדי ה' העומדים' דייקא 'בלילות', דהיינו בליל שבתות בשעה שמקבלים פני שבת מלכתא.

קבלת פנים בעולם הבא כפי מה שמקבל את השבת בעולם הזה

איתא בתיקוני זוהר (תיקונא ו) דבר מופלא, דקבלת פנים שיזכה לו האדם בעולם הבא לאחר מלאות ימיו ושנותיו תלויה בקבלת פנים שהוא עושה לנשמה היתירה הבאה אליו בכל ערב שבת, דאם הוא מקבלה בעונג ובשמחה ובפנים צהובות כמו כן יקבלו את פניו בעולם הבא.

ויש לרמז זה בלשון חז"ל: 'כיון ששבת וי אבדה נפש', כלומר, כיון שבאה שבת על העולם יחשוב האדם מה יהיה בשעה שתאבד נפשו מן העולם הזה, ועל ידי זה יודרו לקבל את השבת באנפין נהירין.

ברכת מול טוב

לידידנו הרבני הנכבד והמפואר
הר"ר יואל קליינבערגער הי"ו
לרגל אירוסיו בנו למז"ט

זכות פירסום הגליון נתנדב ע"י
ידידנו הרבני הנכבד והמפואר
הר"ר יושע געלבשטיין הי"ו
לרגל נישואי בתו למז"ט
עב"ג החתן תמים למעלות
כמור מרדכי נ"ו בן הר"ר אברהם הערש שענה הי"ו
יה"ר שהזיווג יעלה יפה ויזכה לרוות
רב נחת דקדושה מכל יו"ח

זכות הוצאת הגליון נתנדב לע"נ
הרה"ח ר' משה חיים
ב"ר אשר זעליג ע"ה
הונצח ע"י חתנו ידידנו
הרה"ח ר' דוד שטיינבערג הי"ו